

Inleiding

Het verhaal van de kom vol licht

‘Ieder kind dat geboren wordt heeft bij de geboorte een kom vol perfect licht. Als we gedurende ons leven voor ons licht zorgen, zal het krachtiger worden en zullen we vele dingen kunnen doen, zoals zwemmen met de haaien, vliegen met de havik, en alle dingen kennen en begrijpen. Als we echter weglopen voor moeilijke gevoelens of ons arrogant gaan gedragen, laten we een steen in onze kom van licht vallen. Omdat het licht en de steen niet dezelfde ruimte kunnen innemen, gaat er daardoor een klein beetje van het licht uit.

Als we doorgaan met het laten vallen van stenen in onze kom van licht, zal het licht ten slotte uitgaan en zullen wijzelf ook een steen worden. Een steen groeit niet en een steen beweegt niet. Maar als we er op een gegeven moment genoeg van hebben om een steen te zijn, dan is het enige wat we hoeven te doen, de kom omkeren. De stenen zullen er allemaal uitvallen en het licht zal terugkomen. Ons licht zal opnieuw op de wereld om ons heen schijnen en we zullen opnieuw beginnen te groeien.’¹

Dit verhaal is afkomstig uit Hawaii en werd traditioneel aan kinderen verteld als een leerverhaal over de essentie van het leven, over wie we in essentie zijn en waarom het belangrijk is om onze keuzes bewust te maken. Het verhaal maakt duidelijk dat onze keuzes niet zonder gevolgen zijn, maar ook dat er een alternatief is en dat als de gevolgen van onze keuzes ons niet bevallen, we dat kunnen herstellen.

Weten dat er een alternatief is

Maar wat als we dit verhaal niet kennen? Wat als we niet weten wie we in essentie zijn en ons niet realiseren dat we door de onbewuste keuzes die we hebben gemaakt een steen zijn geworden? Als dan het moment komt dat we er genoeg van hebben om een steen te zijn, is de kans groot dat we ons niet realiseren dat er een alternatief is ...

Mogelijk denken we dan dat de enige optie die we hebben is om door te gaan op het pad van kortzichtig najagen van persoonlijk materieel gewin, waarbij mensen, bedrijven en landen met elkaar concurreren ten koste van de natuurlijke en levensondersteunende systemen van de aarde en daar zelfs, als we dat nodig vinden, oorlogen voor voeren. Als we ‘genoeg hebben’ van deze situatie, maar niet weten dat er een alternatief is, gaan we mogelijk geloven dat het ‘nu eenmaal’ zo is – we zijn nu eenmaal een steen. Zonder een alternatief laten we liever niet tot ons doordringen dat het pad waar we ons op bevinden uiteindelijk een doodlopend pad is.

Als we echter weten dat er een alternatief is, verandert er veel. Allereerst helpt dat om de huidige situatie beter te kunnen begrijpen. Mogelijk zijn we nu inderdaad een steen, maar wanneer we ons bewuster worden van onze eigen situatie wordt het mogelijk om ons te realiseren dat we niet altijd een steen zijn geweest. Blijkbaar is er ooit iets gebeurd waardoor we een steen zijn geworden. Dat kan ons nieuwsgierig maken naar wie we van oorsprong zijn en dus naar de situatie voordat we een steen waren. Hoe meer we ons daarbij kunnen voorstellen, des te beter zullen we onderscheid kunnen maken tussen onze huidige situatie en het mogelijke alternatief. Als we er eenmaal van overtuigd zijn dat er een alternatief is, hebben we ook een keuze.

Wanneer we ons bovendien weer kunnen herinneren hoe we in de huidige situatie terecht zijn gekomen – en dus wat de oorzaak is waardoor we een steen zijn geworden – wordt het ook mogelijk om van onze ervaringen te leren. Dan wordt het mogelijk om onze keuze te maken en al onze moed te verzamelen om dat te doen wat nodig is om de huidige situatie daadwerkelijk te transformeren en – in de beeldspraak van het verhaal van de kom van licht – de kom om te keren, zodat alle stenen er weer uitvallen en het licht terug zal komen. Dan wordt het mogelijk om weer te zijn wie we van oorsprong zijn, om als individu weer in beweging te komen en op basis daarvan ook onze samenlevingen opnieuw vorm te geven. Dit is, heel kort samengevat, waar dit boek over gaat.

Samenlevingen in Balans en Samenlevingen uit Balans

Wat ik in dit boek beschrijf als Samenlevingen in Balans betreft geen theorie, geen bedacht model van een samenleving en geen fantasie. In plaats daarvan verwijs ik met deze term naar samenlevingen zoals die lange tijd wereldwijd op veel plaatsen hebben bestaan en waarvan er enkele nog steeds bestaan. Maar omdat in onze westerse cultuur lange tijd de culturele overtuiging heeft bestaan dat culturele ontwikkeling een lineair proces is en we geneigd zijn om slechts dat waar te nemen wat we geloven, zijn we lange tijd blind geweest voor het bestaan van deze samenlevingen.

In mijn boek *De Hele Olifant in Beeld* (2007)² heb ik de universele wetten beschreven die in onze westerse cultuur ook lange tijd buiten beeld zijn geweest. In dat boek heb ik laten zien dat de universele wetten die ten grondslag liggen aan de achterliggende ordening en harmonie van het universum, terug te vinden zijn in alle eeuwenoude wijsheidstradities en recent grotendeels door baanbrekend wetenschappelijk onderzoek worden bevestigd. (Zie voor een beknopt overzicht van de Universele Wetten p. 293 ev.) Iets vergelijkbaars is het geval met Samenlevingen in Balans, de term die ik gebruik om samenlevingen te beschrijven waarbinnen inzicht in de universele wetten een inherent onderdeel is van alle aspecten van de cultuur. Dankzij het feit dat wereldwijd *wisdomkeepers* hun duizenden jaren oude kennis en wijsheid over deze samenlevingen in de afgelopen periode openbaar hebben gemaakt, dankzij de recente archeologische en antropologische inzichten en het onderzoek naar vroegere en hedendaagse matriarchale samenlevingen, en dankzij de getuigenissen van mensen die zijn opgegroeid in Samenlevingen in Balans, beschikken we inmiddels over vele bronnen van informatie over deze samenlevingen.

Inzicht in de universele wetten maakt duidelijk dat wanneer iets in overeenstemming is met de werking van deze wetmatigheden, het optimaal functioneert, overeenkomt met wie we in essentie zijn en bovendien in harmonie is met het grotere geheel. Ik was op het spoor gekomen van deze universele wetten omdat ik op zoek was naar een fundamenteel inzicht in wat wel en wat niet werkt. Ik zocht uitgangspunten die een algemene geldigheid en dus een universeel karakter hebben zonder gekleurd te zijn door een specifieke geloofsovertuiging, cultuur of tijd. Aanvankelijk was mijn idee om deze inzichten in de achterliggende universele wetmatigheden te gebruiken als nieuwe uitgangspunten voor vormen van leren en onderwijs die meer in overeenstemming zijn met wie wij als mens – en dus ook als kind – in essentie zijn, die meer in harmonie zijn met de wereld om ons heen en die kinderen de kans geven om hun volledig potentieel te ontwikkelen.

Inzicht in de universele wetten maakt echter ook duidelijk hoe alles met alles samenhangt en dat de manier waarop we binnen een samenleving leren en onderwijs vormgeven niet los gezien kan worden van alle andere aspecten van die samenleving. Daarom besloot ik om in plaats van me alleen te richten op nieuwe vormen van leren en onderwijs gebaseerd op deze universele wetmatigheden, mijn focus te verleggen naar het geheel van de samenleving.

En zodra ik mijn focus had verlegd en me probeerde voor te stellen wat het zou betekenen voor een samenleving als die volledig gebaseerd zou zijn op inzicht in de universele wetten, ontdekte ik dat het helemaal niet nodig was om te proberen me dat voor te stellen, maar dat ik in plaats daarvan kon

putten uit een veelheid van bronnen die zulke samenlevingen beschrijven als de oorspronkelijke, natuurlijke staat van alle samenlevingen. De praktijk laat zien dat Samenlevingen in Balans stabiele, egalitaire, vreedzame en florerende samenlevingen zijn, die gekenmerkt worden door gelijkwaardigheid tussen mannen en vrouwen en die duizenden jaren in harmonie met zichzelf en hun omgeving kunnen bestaan.

Bovendien hielp dit om te begrijpen dat er twee basissystemen voor samenlevingen zijn, twee fundamenteën, die elkaar uitsluiten: een samenleving is óf een Samenleving in Balans óf een Samenleving uit Balans. Omdat in Samenlevingen in Balans de universele wetten een inherent onderdeel zijn van alle aspecten van de cultuur, is de cultuur in lijn met wie wij in essentie zijn en in harmonie met de natuur en de achterliggende ordening van het universum. In Samenlevingen uit Balans zijn de universele wetten in de vergetelheid geraakt en maken deze geen onderdeel meer uit van de cultuur. Als gevolg daarvan is de cultuur in deze samenlevingen niet in harmonie met de natuur en ook niet met wie wij in essentie zijn.

Omdat voor Samenlevingen in Balans geldt dat ook de Wet van Dynamische Balans een inherent onderdeel is van de cultuur, zijn deze samenlevingen zeer goed in staat om hun (dynamische) balans te handhaven, waardoor het stabiele samenlevingen zijn die tegelijkertijd, dankzij de dynamische balans, flexibel zijn en zich kunnen ontwikkelen. Samenlevingen uit Balans zijn *permanent* uit balans geraakt, niet omdat de inherente neiging om de dynamische balans te herstellen weg is, maar omdat de werking van de Wet van Dynamische Balans structureel geblokkeerd wordt door de dominantie van mannen en/of het mannelijke, naar buiten gerichte aspect, over vrouwen en/of het vrouwelijke, naar binnen gerichte aspect. Zolang deze dominantie bestaat, zijn deze samenlevingen, die samenvattend ook bekend zijn als patriarchale samenlevingen, niet in staat om de dynamische balans te herstellen. Het gevolg is dat ze permanent uit balans zijn en daardoor als het ware vastzitten. Ze kunnen niet meer groeien en worden steeds minder flexibel. Met andere woorden, ze zijn een steen geworden.

Wisdomkeepers en nu als het moment voor verandering

Op basis van recente archeologische en antropologische inzichten en de recente opleving van het onderzoek naar matriarchale samenlevingen weten we inmiddels dat ook onze westerse samenleving, die weliswaar inmiddels zo'n 5000 jaar een Samenleving uit Balans is, daarvóór ook duizenden jaren lang een Samenleving in Balans is geweest. Naast deze bronnen, is de belangrijkste bron voor dit boek de informatie van de wisdomkeepers. Zij hebben op veel verschil-

lende plekken op de wereld gedurende duizenden jaren en vaak onder de meest moeilijke omstandigheden er alles voor overgehad om deze kennis en wijsheid te bewaren door die van generatie op generatie door te geven, omdat ze wisten dat wij, de mensheid, ooit deze informatie nodig zouden hebben om ons opnieuw te realiseren dat er wel degelijk een alternatief is voor de huidige situatie.

Wereldwijd hebben wisdomkeepers vastgesteld dat nu de tijd gekomen is om deze wijsheid beschikbaar te stellen aan iedereen die daarin geïnteresseerd is. Ze hebben het huidige moment herkend als een tijd van grote verandering en als het uitgelezen moment om bewust te kiezen voor de transformatie naar een natuurlijke ordening van vrede en harmonie. Kortom, ze laten ons weten dat dit het meest geschikte moment is voor het creëren van geheel nieuwe vormen van samenlevingen op deze planeet. Graag wil ik hier mijn diepe dankbaarheid uitspreken voor deze wisdomkeepers, die het mij mogelijk hebben gemaakt om een universeel en coherent alternatief opnieuw in beeld te brengen. Mijn dank gaat in het bijzonder uit naar Grandfather Stalking Wolf (Lipan Apache), Estcheemah (Zero Chief), Paula Underwood (Oneida), Dhyani Ywahoo (Cherokee), Hua-Ching Ni (China) en de Waitaha-wisdomkeepers (Nieuw-Zeeland).

Waarom het nu de juiste tijd daarvoor is, kunnen we onder andere begrijpen op basis van inzicht in de Wet van Ritme. Deze universele wet maakt duidelijk dat groei en ontwikkeling niet geleidelijk en lineair verlopen, maar cyclisch en sprongsgewijs. Tijden van diepgaande transformatie zijn onstabiele perioden die worden gekenmerkt door het feit dat oude, niet langer werkzame structuren in elkaar storten, waardoor het oude nog maar ten dele werkt, zonder dat het nieuwe reeds helder aanwezig is. Dit uit elkaar vallen creëert vaak tijdelijk een chaotische situatie, die bij nader inzien voorwaarde scheppend blijkt voor het ontstaan van nieuwe vormen van organisatie, die beter werken in de nieuwe, complexere omstandigheden. We kunnen de huidige nieuwe, complexere omstandigheden herkennen in het feit dat het door de toenemende onderlinge verbondenheid wereldwijd steeds duidelijker wordt dat we met ons allen, met de gehele mensheid één planeet delen en dat deze planeet, de aarde, fysieke grenzen heeft. Dat maakt het mogelijk om ons te realiseren dat we als mensheid in feite één gemeenschappelijk doel hebben, namelijk leren om in vrede en harmonie met elkaar op deze ene planeet te leven en om samen zorg te dragen voor de aarde als geheel.

Inzicht in de Wet van Ritme helpt bovendien te begrijpen dat we enerzijds alleen in staat zullen zijn om nieuwe vormen van organisatie te creëren voor de nieuwe complexere omstandigheden met behulp van een verruiming van ons bewustzijn. Anderzijds helpt deze wet begrijpen dat deze huidige tijd van we-

reldwijde crisis tegelijkertijd de meest geschikte situatie is om de uitdagingen waarmee we geconfronteerd worden te gebruiken als een kans voor zo'n ingrijpende transformatie van bewustzijn. Het is niet moeilijk om vast te stellen dat we op dit moment wereldwijd zowel met zo'n periode van onstabiliteit te maken hebben, als met een individueel en collectief ontwaken en een groeiend bewustzijn. We beginnen ons steeds meer te realiseren wie we als mens in essentie zijn en dat voedt onze innerlijke motivatie om ernaar te streven ons bewustzijn te verruimen.

De gemeenschappelijke basiskenmerken

Terwijl Samenlevingen in Balans een grote diversiteit kennen, hebben deze samenlevingen gemeenschappelijke basiskenmerken met een universeel karakter, waardoor die bruikbaar zijn voor een universele en inclusieve benadering. We kunnen deze gemeenschappelijke basiskenmerken als uitgangspunt gebruiken bij het opnieuw vormgeven van hedendaagse Samenlevingen in Balans. Deze gemeenschappelijke basiskenmerken en hoe die verschillen van de basiskenmerken van Samenlevingen uit Balans beschrijf ik in hoofdstuk 3. Omdat alle verschillende aspecten die samen een cultuur vormen onlosmakelijk met elkaar samenhangen en beide basissystemen elkaar uitsluiten, betekent een transformatie van Samenlevingen uit Balans naar Samenlevingen in Balans een fundamentele systeemverandering die alle gebieden in de samenleving betreft. Omdat de buitenwereld een weerspiegeling is van onze innerlijke wereld, is ook de staat van bewustzijn die in Samenlevingen in Balans als de normale staat van bewustzijn wordt beschouwd een andere staat van zijn dan wat wij in Samenlevingen uit Balans als onze normale staat van bewustzijn beschouwen. Omdat de staat van bewustzijn bij dit alles primair is, beschrijf ik in hoofdstuk 4 en 5 uitvoerig de staat van bewustzijn die in Samenlevingen in Balans als normaal wordt beschouwd en die we kunnen herkennen als onze oorspronkelijke, natuurlijke staat van bewustzijn.

Om in staat te zijn om onze situatie te veranderen is het niet alleen nodig te weten dat er een alternatief bestaat, maar ook om inzicht te hebben in de huidige situatie en hoe die geworden is tot wat die is. Want hoe kan het dat Samenlevingen in Balans, die gekenmerkt worden door het feit dat de Wet van Dynamische Balans een inherent onderdeel is van de cultuur zodat ze goed in staat zijn om hun balans te handhaven, op een bepaald moment toch uit balans raken en Samenlevingen uit Balans worden? Dankzij de openbaar gemaakte wijsheid van de wisdomkeepers werd me duidelijk dat het om dit te begrijpen belangrijk is dat we ons enerzijds realiseren wie wij als mens in essentie zijn en anderzijds wat – in lijn met de Wet van Ritme – het cyclische patroon van

afwisselend spiritueel wakker zijn en spiritueel in slaap vallen hiermee te maken heeft. Op basis daarvan en aan de hand van de historische informatie van de wisdomkeepers wordt het mogelijk om terug te kijken naar onze gemeenschappelijke spirituele geschiedenis. Zo kunnen we begrijpen wat er in het verhaal van de kom van licht bedoeld wordt met het laten vallen van stenen in onze kom van licht. Bovendien biedt dat de ruimere context waardoor we de huidige wereldwijde situatie beter kunnen begrijpen. Het werpt licht op de achterliggende oorzaak waardoor we als Samenlevingen uit Balans de neiging hebben om te blijven doen wat we doen en het helpt ons te begrijpen wat we op basis van onze gemeenschappelijke ervaringen van dat alles kunnen leren. Hierover gaan hoofdstuk 6, 7, 8, 9 en 10.

Omdat ook voor Samenlevingen uit Balans geldt dat de buitenwereld een weerspiegeling is van onze innerlijke wereld, beschrijf ik in de context van het voorgaande in hoofdstuk 11 de staat van bewustzijn die we in onze westerse cultuur beschouwen als de normale staat van zijn en die op basis van inzicht in de Wet van Dynamische Balans beschreven kan worden als een staat van permanente onbalans en als hinkelen op één been.

Op basis van dit alles wordt duidelijk dat we een keuze hebben, dat er een alternatief pad naar de toekomst is. Het is de keuze voor dat wat bijdraagt aan het welzijn van al het leven, dus zowel aan het welzijn van alle mensen wereldwijd, als aan het welzijn van de natuur, de planeet als geheel en de komende generaties. Hoofdstuk 12 beschrijft deze keuze die ieder voor zich kan maken. Want omdat de staat van bewustzijn primair is, begint het werk aan deze zeer ingrijpende transformatie en het opnieuw wereldwijd vormgeven van Samenlevingen in Balans bij onszelf. Dit betekent ook dat deze ingrijpende transformatie zich alleen van onderaf en op basis van individuele innerlijke motivatie kan ontvouwen. Deze transformatie begint bij individuen die voldoende moed hebben om hun innerlijke balans tussen het mannelijke en het vrouwelijke aspect te herstellen en mede daardoor het lang onderdrukte vrouwelijke aspect uit het individueel en collectief onderbewustzijn weer terug te brengen in ons gemeenschappelijke bewustzijn. Dat zal het mogelijk maken om een solide basis te leggen voor het wereldwijd vormgeven van gelijkwaardige, vreedzame en levensondersteunende Samenlevingen in Balans.

Tot slot: dit boek is een uitnodiging aan de lezer om met me mee te kijken naar dat wat ik gevonden heb. Mijn verzoek is daarbij om dat wat ik schrijf niet te geloven of als waar aan te nemen, maar om het in plaats daarvan met een open houding als een mogelijkheid te beschouwen. In mijn perspectief ligt de tijd

waarin we gewend waren om te geloven wat externe autoriteiten ons vertelden inmiddels achter ons en wordt er in deze tijd van ingrijpende veranderingen van ons allemaal gevraagd om in de eerste plaats trouw te zijn aan onszelf. Dat is de basis waarop de lezer voor zichzelf kan onderzoeken en vaststellen of dat wat ik hier schrijf wel of niet innerlijk ‘juist’ en ‘kloppend’ voelt. Wanneer we ons daarin oefenen kunnen we steeds beter leren vertrouwen op onze eigen innerlijke autoriteit. Dat maakt het mogelijk dat veel lezers tijdens het lezen van dit boek zich zullen realiseren dat deze inzichten helemaal niet nieuw zijn, maar iets wat ze diep van binnen altijd al wisten, maar mogelijk niet helder in beeld konden krijgen of onder woorden konden brengen.

Hoofdstuk 1

De metafoor van de landkaart

*... het allerbelangrijkste om naar te kijken, het meest fundamentele (is):
Wat is in het beste belang van de toekomstige generaties van mensen
wereldwijd en van al het andere leven op deze aarde?*

– JOHN MOHAWK¹

Alleen anders of ook beter?

*... we kunnen niet langer weglopen voor de universele wetten van ma-
nifestatie. We moeten dit aspect van onze werkelijkheid recht in de ogen
kijken. Het is een vitaal onderdeel van ons inzicht als we gelijkwaardige
partners willen worden met alles op Aarde.*

– MACHAELLE SMALL WRIGHT²

Wanneer we besluiten bij te willen dragen aan een betere wereld, bestaat de verleiding om zo snel mogelijk tot actie over te gaan. Helaas lopen we dan het risico dat we slechts ‘water rond bewegen in een vijver’ en ontdekken dat wat we dachten dat een verbetering was, achteraf slechts een volgende variatie van hetzelfde blijkt te zijn. Als we willen dat onze inspanningen inderdaad effectief zijn is het daarom van belang dat we, in plaats van direct tot actie over te gaan, de tijd nemen om stil te staan bij de vraag: wat bedoelen we eigenlijk met ‘beter’? Het antwoord op die vraag is relatief en afhankelijk van

het uiteindelijke doel dat we willen bereiken: in het kader van een helder vastgesteld doel verwijst ‘beter’ naar alles wat ons dichter bij dat gewenste doel brengt. Echter, zonder een helder doel voor ogen, kunnen we ons nog zo hard inspannen om dingen anders te doen, maar bestaat er het reële risico dat we in cirkeltjes blijven ronddraaien.

Het doel dat ik bij het schrijven van dit boek voor ogen heb is het welzijn en floreren van al het leven op deze planeet Aarde. Dat wil dus zeggen, het welzijn van alle mensen wereldwijd, het welzijn van de natuur en de planeet, en het welzijn van de toekomstige generaties op deze planeet. Dit ene gemeenschappelijke doel is inclusief en laat niets en niemand buiten beschouwing. Dit streven naar volledigheid, en dus de wens om hierbij niets of niemand over te slaan, betekent niet het ontkennen van verschillen, maar het omvatten daarvan. De sleutel om zeker te weten dat wat we doen niets of niemand over het hoofd ziet, en dus de enige manier om te voorkomen dat we belangrijke aspecten buiten beschouwing laten, is om het geheel van het leven op deze planeet te benaderen als een Eenheid, als één complex samenhangend systeem.

De Cirkel van het Leven en het Web van het Leven

Hoewel wij in onze westerse cultuur³ een tijdlang niet gewend zijn geweest om uit te gaan van het Geheel van het Leven als een Eenheid, hebben veel andere culturen sinds duizenden jaren de Cirkel als symbool gebruikt voor dit Geheel van het Leven, deze Eenheid, die alles omvat en waarbinnen alles een plek heeft. Dit Geheel, de Cirkel van het Leven, verwijst naar een levend, bewust en intelligent universum. In de woorden van de Noord-Amerikaanse Hopi: ‘We bestaan in een levend en spiritueel universum, waarbinnen alle dingen verbonden zijn in de Heilige Cirkel van Leven, waar het belangrijk is dat respect en harmonie de overhand hebben.’⁴ De Cirkel van het Leven wordt ook gebruikt om te verwijzen naar het eeuwige, het oneindig potentieel en de Bron waaruit alles voortkomt en weer in terugkeert. Dit Geheel dat alles omvat, en dus ook alle niveaus van de werkelijkheid, wordt bovendien gekenmerkt door een verwevenheid van fysieke en niet-fysieke aspecten. Omdat binnen het Geheel van de Cirkel van het Leven alles een plaats heeft en niets buitengesloten wordt, zijn wij mensen ook een onlosmakelijk onderdeel van de dynamiek van deze Cirkel van het Leven.⁵

Verschillende culturen wereldwijd beschrijven deze onlosmakelijke samenhang tussen onszelf, het universum als geheel en alles daarbinnen, ook als het Web van het Leven, waarin iedereen en alles met elkaar verbonden is via ‘draden van gedachten’ – via één en hetzelfde universele bewustzijn. Ook het beeld van het Web van het Leven maakt duidelijk dat wij mensen een onderdeel van die Eenheid zijn en dat we op het niveau van onze essentie, ons inner-

lijk Zelf, verbonden zijn met al het andere leven. Het beeld van het universum als een web, waarin alles met al het andere verbonden is, wordt ook gebruikt om duidelijk te maken dat alles al het andere permanent beïnvloedt. Net als de aanraking van een spinnenweb op één plek overal in het web te merken is, zo hebben mensen sinds duizenden jaren geweten dat iedere handeling van ieder individu effect heeft op al het andere in het Web van het Leven. Bovendien onthult dit beeld van het Levensweb dat de mens dit Web van het Leven niet heeft geweven, maar dat wij als mensheid slechts een van de draden van dit Levensweb zijn. Wat er met het Web van het Leven gebeurt, gebeurt met alle onderdelen van het web en dus ook met ons. En net zo belangrijk, wat er met één van ons gebeurt en dus ook wat we elkaar aandoen, doen we de Aarde aan, en wat er met de Aarde gebeurt, gebeurt met ons allemaal.⁶

Kortom, wat wij het Levensweb aandoen, doen we niet alleen al het andere leven aan, maar doen we ook onszelf aan. Hoewel wereldwijd culturen in vele details kunnen verschillen, zijn we allemaal onderdeel van één mensheid en leven we met ons allen op deze ene planeet aarde. Omdat alles wat we doen al het andere beïnvloedt en geldt dat wat we iets of iemand anders aandoen, we eigenlijk onszelf aandoen, heeft het uiteindelijk geen zin om onderscheid te maken tussen het lot van één bepaalde groep mensen en het lot van de rest van de mensheid. Het Web van het Leven brengt zo op een eenvoudige manier in beeld dat we uiteindelijk geen tegenstrijdige maar gemeenschappelijke belangen hebben en dat het hebben van goede relaties belangrijk is voor het welzijn van alles en iedereen.

Ailton Krenal uit Brazilië gebruikt het beeld van het reizen in een kano om hetzelfde duidelijk te maken: ‘Wij zien het als volgt: we reizen met z’n allen in een kano door de tijd. Wanneer iemand in zijn deel van de kano een vuur maakt, een ander water in zijn deel schept, en weer een ander zijn behoefte er in doet, dan beïnvloedt dat ons allemaal. Het is de verantwoordelijkheid van iedereen in die kano, dat het vervoermiddel niet wordt vernietigd. Onze planeet is als een grote kano die door de tijd reist. De verwoesting van het oerwoud is de zorg van iedereen.’⁷ Wanneer we met behulp van het beeld van het Web van het Leven of van de grote kano die door de tijd reist eenmaal in staat zijn om het geheel en de onderlinge verbondenheid te zien, helpt dat ook om de samenhang te zien tussen enerzijds onze verantwoordelijkheid voor het bewaren van balans en goede onderlinge relaties, en anderzijds de consequenties waar we vroeg of laat mee geconfronteerd worden als we die verantwoordelijkheid negeren. Net als alle passagiers in de kano kunnen we als mensheid samenwerken bij het nastreven van een en hetzelfde doel, namelijk bijdragen aan het welzijn van alles en iedereen.

Een systeembenadering

De laatste vijftig jaar is ook de westerse wetenschap, onder andere dankzij de algemene systeemtheorie van Ludwig von Bertalanffy (1901-1972) steeds bekender geraakt met een benadering die uitgaat van het geheel van het leven als één complex samenhangend systeem. Volgens de systeembenadering is de wereld niet een toevallige verzameling van atomen, maar een groot complex dynamisch systeem. Net als de Cirkel van het Leven en het Web van het Leven maakt een wereldwijde systeembenadering het mogelijk om de dynamiek van alle onderlinge relaties, niet-lineaire verbanden en achterliggende patronen binnen het geheel te herkennen en te begrijpen. Het helpt ons om in te zien dat we onderdelen van het geheel alleen echt kunnen begrijpen in de context van het geheel waarvan ze een integraal onderdeel vormen. Door uit te gaan van het geheel, kunnen we bovendien voorkomen dat we de coördinerende activiteit van het Geheel uit het oog verliezen.

Een wereldwijde systeembenadering die uitgaat van het geheel van het leven als een Eenheid maakt ook duidelijk dat alle mensen op aarde deel uitmaken van één mensheid, dat de planeet Aarde de gemeenschappelijke woonplaats is voor deze ene mensheid en dat we als mensen een onlosmakelijk en integraal onderdeel vormen van het complexe, wereldwijde systeem van leven op deze planeet.

Ook alle aspecten van de menselijke samenlevingen zijn een onderdeel van dit geheel. ‘Hoe meer onze visie omvat, des te dichter naderen we de waarheid of de werkelijkheid’, schrijft Anna Lemkow in haar boek *Het Heelheid Principe* (1990/1993). Zij laat in dit boek zien dat de interesse om uit te gaan van het geheel en de onderlinge verbondenheid van de wereld de laatste tijd toeneemt, en ze komt tot de conclusie dat nu de tijd rijp is waarin ‘... niets minder dan de waarheid van de radicale eenheid van het bestaan als ontmoetingsplaats kan dienen voor de diverse volkeren en naties’.⁸

Als we uitgaan van het Geheel van het Leven en we bovendien in staat zijn om onderscheid te maken tussen dat wat wél en dat wat niet bijdraagt aan het ene gemeenschappelijke doel van welzijn en floreren van al het leven op deze planeet Aarde, hebben we de basisvoorwaarden in handen om daadwerkelijk aan de slag te gaan. Want dat maakt het mogelijk om bij alles wat we doen er bewust voor te kiezen om dát te stimuleren wat bijdraagt aan het ene gemeenschappelijke doel en om alles wat daarbij averechts werkt bewust zo veel mogelijk te voorkomen. Op deze manier kunnen we ervoor zorgen dat onze inspanningen, hoe moeilijk, ingrijpend of veelomvattend ook, uiteindelijk inderdaad effectief zullen zijn en zullen bijdragen aan het bereiken van ons doel.

Onderscheid kunnen maken tussen wat wel en wat niet werkt

Maar hoe kunnen we dit onderscheid maken tussen dat wat wél en dat wat niet bijdraagt? Het antwoord op deze vraag is dat we daarvoor de universele wetten als referentiekader kunnen gebruiken. Wanneer we uitgaan van het Geheel wordt duidelijk dat binnen dit Geheel niet alleen alles onlosmakelijk met al het andere verbonden is, maar dat dankzij het feit dat alles functioneert op basis van dezelfde universele wetmatigheden, er ook een dynamische ordening en harmonie bestaat. Deze universele wetten vormen *de* basisprincipes van alle leven ondersteunende systemen. Met andere woorden, al het leven wordt aangestuurd, ondersteund en in evenwicht gehouden door de werking van deze universele wetmatigheden. Het is dankzij de werking van deze achterliggende en onderling samenhangende universele principes dat het hele universum en alles daarbinnen optimaal en tegelijkertijd in harmonie met elkaar kan functioneren.

Wanneer we ons bewust zijn van deze universele wetmatigheden, kunnen we ze beschouwen als de handleiding voor het leven. Ze helpen ons namelijk begrijpen hoe wij te midden van het complexe geheel van het leven als individuen en als samenlevingen bewust onze keuzes zo kunnen maken dat onze menselijke activiteiten in lijn zijn met onszelf en met alles om ons heen. Dat betekent ook dat we onderscheid kunnen maken tussen dat wat wél en dat wat níet bijdraagt aan het welzijn en floreren van al het leven op deze planeet, door te kijken of iets wat we zouden willen ondernemen wel of niet in overeenstemming is met de werking van deze achterliggende universele wetten. Want als iets in lijn is met de werking van deze universele wetmatigheden, functioneert het optimaal, is het in balans en in harmonie met het grotere geheel en draagt het bij aan het welzijn van alles en iedereen.

In onze westerse cultuur zijn deze universele wetten lange tijd buiten beeld geweest, maar ze zijn terug te vinden in alle eeuwenoude wijsheidstradities en worden recent grotendeels door baanbrekend wetenschappelijk onderzoek bevestigd. In mijn boek *De Hele Olifant in Beeld* heb ik op basis van beide perspectieven deze achterliggende principes uitvoerig beschreven als zeven universele wetten.⁹

Terwijl alles in het universum en dus ook alles in de natuur in overeenstemming met deze universele wetten werkt en wij mensen ook deel uitmaken van dit complexe uitgebalanceerde systeem bevinden wij ons hierbij in een heel bijzondere situatie doordat we de beschikking hebben over onze vrije wil. Daardoor is het voor ons niet alleen mogelijk om ons zijn en doen in overeenstemming te brengen met deze wetmatigheden, maar is het in principe ook mogelijk om de werking van de universele wetten heel bewust in ons leven

toe te passen. De keerzijde hiervan is echter dat wij als mensen er – bewust of onbewust – ook voor kunnen kiezen om niet in lijn met deze wetmatigheden te leven, met alle gevolgen van dien (zoals verderop in dit boek duidelijk zal worden). Wanneer we ervoor kiezen om ons leven zo te leven dat het in overeenstemming is met de werking van deze universele wetten, zullen we optimaal functioneren, zal wat we doen overeenkomen met wie we in essentie zijn, zal het in balans en in harmonie zijn met het grotere geheel van het leven en bijdragen aan het welzijn van alles en iedereen.

De metafoor van de landkaart

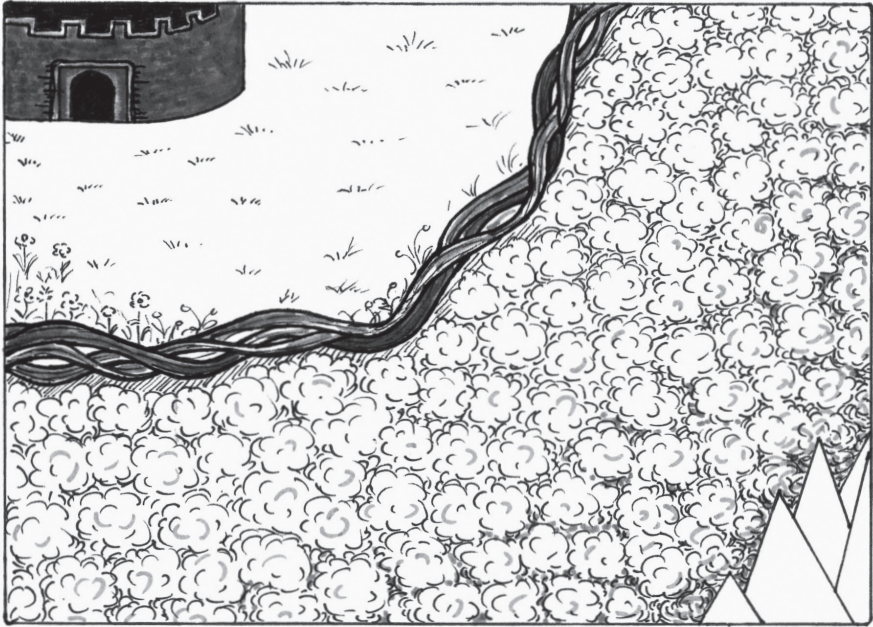
De landkaart is niet hetzelfde als het gebied, maar het helpt wel om je te oriënteren.

– PETER A. LEVINE¹⁰

De indeling van de universele wetmatigheden als zeven universele wetten helpt de meesten van ons die opgegroeid zijn binnen een cultuur waarin we geleerd hebben om iets te begrijpen door het uit elkaar te halen en in verschillende categorieën in te delen. Maar iedere poging om de universele wetten uit elkaar te halen is eigenlijk kunstmatig. Want wanneer we het geheel benaderen als één complex samenhangend systeem, zien we dat ook de universele wetten niet geïsoleerd van elkaar werken, maar allemaal tegelijkertijd en in onderlinge verbondenheid. De verschillende wetten werken als een totaal pakket waarbij ze elkaars werking ondersteunen en versterken. Daarom kunnen we bij het streven naar leven en handelen in lijn met de universele wetten ook het beste uitgaan van het geheel.

Om ons een idee te kunnen vormen van een situatie waarin alle universele wetten tegelijkertijd werkzaam zijn, heb ik een metaforische landkaart gemaakt. Een landkaart is weliswaar niet het terrein, maar is zeer bruikbaar als hulpmiddel bij de benadering die uitgaat van de werkelijkheid van het Geheel van het Leven als één complex samenhangend systeem.

Op deze landkaart zien we een rivier. In de metafoor van deze landkaart is de situatie bij de rivier de situatie waarin alles en iedereen in overeenstemming is met de werking van de universele wetmatigheden. De situatie bij de rivier is daarom voor alles en iedereen de situatie van dynamische balans. De Wet van Dynamische Balans maakt namelijk duidelijk dat alles wat bestaat gekenmerkt wordt door een dynamische balans tussen twee tegengestelde maar complementaire en onlosmakelijk met elkaar verbonden aspecten. Deze twee aspecten bestaan als talloze schijnbaar verschillende

Figuur 1.1 De landkaart.

paren met hetzelfde basispatroon van uitbreiding en samentrekking, en worden vaak aangeduid als mannelijk en vrouwelijk. Deze balans tussen het mannelijke, naar buiten gerichte en het vrouwelijke, naar binnen gerichte principe is dynamisch. Dat betekent dat de balans voortdurend in beweging is en soms enigszins overheelt naar de ene kant en soms naar de andere kant. In de metafoer van de landkaart betekent dit dat hoe verder iets of iemand van de rivier verwijderd is – naar de ene kant of naar de andere kant – des te groter de situatie van onbalans is.

De Wet van Eenheid en de Wet van Overeenstemming maken duidelijk dat in het universum alles en iedereen met al het andere verbonden is in een complex, dynamisch geheel, waarbinnen alles permanent in beweging is en alles al het andere permanent beïnvloedt. Het gevolg hiervan is dat de situatie van dynamische balans bij de rivier voortdurend enigszins wordt verstoord. Gelukkig is de verstoring van de dynamische balans in principe geen probleem, want de Wet van Dynamische Balans maakt ook duidelijk dat alles wat bestaat de inherente neiging heeft om – net als een duikelaartje – bij iedere verstoring de balans te herstellen, zodat alles voortdurend ook weer terugkeert naar de situatie van dynamische balans bij de rivier.

Deze situatie van dynamische balans weerspiegelt de essentiële aard van de natuur, want het unieke kenmerk van de natuur is dat ze zichzelf steeds zo organiseert – of indien nodig reorganiseert – dat ze altijd deze staat van dynamische balans weerspiegelt. Dat betekent dat op het moment dat de balans in de natuur wordt verstoord, er altijd een reorganisatie plaatsvindt om opnieuw een staat van dynamische balans te creëren. Als gevolg hiervan wordt het complexe geheel van het leven, en dus ook deze situatie bij de rivier, gekenmerkt door zowel stabiliteit als flexibiliteit. Zo werkt alles iedere keer opnieuw in de richting van balans en harmonie en dat is de ware essentie van het universum.

Bij de rivier kan alles en iedereen optimaal functioneren
Het betekent ook dat in de situatie bij de rivier de universele wetmatigheden permanent werkzaam zijn om optimale condities te creëren voor het voortbrengen en ondersteunen van leven. Omdat de Wet van Trilling duidelijk maakt dat alles in essentie energie is en energie de weg van de minste weerstand volgt, is het in de situatie bij de rivier tegelijkertijd voor alles en iedereen mogelijk om een optimaal resultaat te verkrijgen met zo min mogelijk moeite. Met andere woorden, in de metafoor van de landkaart is de situatie bij de rivier de optimale situatie voor al het leven en de plek waar alles en iedereen optimaal functioneert.

En dat geldt ook voor ons als mensen. Ook voor ons is de situatie bij de rivier de plek waar wij in een staat van dynamische balans zijn. Ook voor ons geldt dat hoe meer we uit balans zijn, des te verder we verwijderd zijn van de rivier. Tijdelijk uit balans zijn hoeft ook voor ons in principe geen probleem te zijn, omdat ook wij dankzij de werking van de Wet van Dynamische Balans een innerlijk zelfherstellend vermogen hebben, waardoor ook wij de inherente neiging hebben om die balans zo snel mogelijk te herstellen. Hier bij de rivier is ook de plek waar ons leven in lijn is met de universele wetmatigheden en ook wij, mensen, één zijn met al het Leven. Omdat binnen het geheel van het leven alles permanent al het andere beïnvloedt, geldt dat ook voor ons. Zoals de Wet van Overeenstemming duidelijk maakt, beïnvloedt ieder van ons als individu, maar ook iedere samenleving en wij als gehele mensheid – of we ons daar nu wel of niet bewust van zijn – met alles wat we doen permanent al het andere dat onderdeel uitmaakt van deze planeet Aarde.

Bij dit alles is er, zoals we al zagen, *één belangrijk verschil* tussen ons en al het andere van de natuur. Enerzijds is het unieke van de natuur dat ze zichzelf steeds zo organiseert dat ze altijd een dynamische balans weerspiegelt of

die dynamische balans bij een tijdelijke verstoring zo snel mogelijk herstelt. Anderzijds is het unieke van de mens dat wij beschikken over onze vrije wil, samen met de verantwoordelijkheid voor dat wat we met die vrije wil doen. Want omdat – zoals de Wet van Oorzaak en Gevolg uitlegt – iedere oorzaak een gevolg heeft, zijn in een context waarvoor geldt dat alles permanent al het andere beïnvloedt onze keuzes niet zonder gevolgen.

Wanneer we de verantwoordelijkheid nemen voor alles wat we op basis van onze vrije wil doen, zijn wij in staat om net als al het andere een harmonieus onderdeel te zijn van de Cirkel van het Leven en is ook voor ons de situatie bij de rivier in alle opzichten de situatie van optimaal functioneren. In deze staat kunnen we weten of dat wat we doen in lijn is met de universele wetmatigheden, via ons vermogen om innerlijk vast te stellen of het ‘juist’ of ‘kloppend’ voelt. In de situatie bij de rivier zijn we vitaal en werkt onze fysiologie zodanig dat we een optimale gezondheid kennen; we kunnen optimale fysieke prestaties leveren, optimaal helder nadenken en zijn optimaal in staat om te leren. We zijn optimaal creatief en optimaal in staat om ons talent te ontwikkelen, en we zijn optimaal in contact met onze innerlijke motivatie. Dat wat we doen geeft ons vreugde en innerlijke vervulling, terwijl dat alles tegelijkertijd in harmonie is met al het andere en met het grotere geheel. Kortom, in de metafoor van de landkaart komt de situatie bij de rivier overeen met de situatie van menselijk floreren.

De landkaart en de verschillende niveaus van de werkelijkheid

De gemeenschappelijke noemer die deze twee werelden van fysieke zaken en niet-tastbare energieën met elkaar verbindt is een raster van energielijnen die werken als radiogolven of frequenties, zonder zichtbare vorm.

– JAMIE SAMS¹¹

Dat alles roept mogelijk de vraag op wat ik eigenlijk bedoel met deze landkaart en de situatie bij de rivier. De metafoor van de landkaart is een poging om de verschillende niveaus van de werkelijkheid ‘in beeld te brengen’. De Wet van Overeenstemming maakt duidelijk dat er in het universum verschillende niveaus van de werkelijkheid bestaan. Dat betekent dat er naast het niveau van de materiële werkelijkheid, waar we allemaal vertrouwd mee zijn, nog andere, niet-fysieke niveaus van de werkelijkheid bestaan. In de metafoor van de landkaart geven de verschillende landschap-

pen in grote lijnen deze verschillende niveaus van de werkelijkheid weer. De ‘burcht’ linksboven en het aansluitende open veld geven de niveaus van de werkelijkheid weer die bestaan in ruimte en tijd. Het uitgestrekte bos en de bergen aan de overkant van de rivier weerspiegelen de niet-fysieke niveaus van de werkelijkheid die bestaan ‘voorbij ruimte en tijd’. Dat wil zeggen dat op deze niveaus van de werkelijkheid de begrippen ruimte en tijd niet bestaan.¹²

De burcht symboliseert het niveau van de werkelijkheid van materie. Het aangrenzende open veld symboliseert het niet-fysieke niveau van de werkelijkheid in ruimte en tijd, dat ook wordt aangeduid als ‘de wereld van energie’. In navolging van de Noord-Amerikaanse inheemse traditie heb ik dit in mijn boek *De Hele Olifant in Beeld* beschreven als de wereld van de spirit-die-beweegt-door-alle-dingen, of kortweg als de *force*. Via deze energie, deze spirit-die-beweegt-door-alle-dingen, die door alles heen stroomt dat bestaat – de bloemen, de waaiende wind, stenen, bomen, vogels, dieren – is alles met al het andere verbonden en vindt er een permanente uitwisseling van energie en informatie plaats tussen alles wat bestaat. De wereld van materie en de wereld van energie samen zijn – in navolging van de fysicus David Bohm – ook bekend als de expliciete orde.¹³

Het bos symboliseert het niet-fysieke niveau van de werkelijkheid dat ik in navolging van de Noord-Amerikaanse inheemse traditie in *De Hele Olifant in Beeld* heb beschreven als ‘de wereld van de spirit’ en die David Bohm heeft beschreven als de impliciete orde, die de expliciete orde voortbrengt. De bergen rechtsonder vertegenwoordigen wat ik beschreven heb als ‘de Grote Leegte’, de Bron waar alles uit voortkomt, en die David Bohm de superimpliciete orde heeft genoemd. De Wet van Overeenstemming maakt duidelijk dat ook de niet-fysieke werkelijkheid voorbij ruimte en tijd het fysieke niveau van de werkelijkheid doordringt, waardoor niet alleen alles onlosmakelijk met elkaar verbonden is, maar alles wat we waarnemen als een fysieke verschijningsvorm een spirituele essentie heeft.

Volgens de Wet van Trilling is alles wat bestaat energie en kent alles wat bestaat een uniek trillingspatroon. Ook de verschillende niveaus van de werkelijkheid onderscheiden zich van elkaar door verschillen in trillingsfrequenties. Dat wat we kennen als materie heeft lagere trillingsfrequenties dan dat wat niet-fysiek is. Dat betekent dat de metafoor van de landkaart tegelijkertijd ook een soort weergave is van een continuüm van trillingsfrequenties, waarbij de burcht de situatie weergeeft met de laagste trillingsfrequenties, en de trillingsfrequenties via het open veld en het bos aan de overkant van de rivier steeds verder oplopen.